

30 хвилин до годівлі 3 рази на добу фітодобавку «Фітохол» і через 30 хвилин після годівлі «Кардіофіл» за такою схемою. При цьому враховано загальний стан тварин. вагу, а також проводили рентгенографію грудної клітини, гематологічні дослідження крові.

Результати досліджень. Застосування фітодобавок «Фітохолу» та «Кардіофілу» сприяло покращенню загального стану, гематологічних показників крові, на рентгензнімках у котів дослідних груп макрофункціональних змін в легенях і органах середостіння не відмічалось, а саме: корені легень не розширені, структурні контури діафрагми та реберно-діафрагмальний синус без особливих змін, серцевий силует не збільшений, серцева тінь звичайної конфігурації в порівнянні з контрольною групою де були відмічені незначні легеневі тіні та підвищений лейкоцитоз, крім того, тварини контрольної групи набирали зайву вагу, чого не спостерігалось у котів дослідної групи завдяки того, що дані фітодобавки володіють седативною та заспокійливою дією, зменшують емоційну напругу у тварин.

Висновки. Застосування кормових фітодобавок рослинного походження «Фітохол» та «Кардіофіл» котам в період емоційної напруги (стресових ситуацій) дає можливість зняти стресові ситуації, навантаження організму та покращення загального стану, гематологічних показників крові, що дає можливість профілакувати (попередити) хвороби серцево-судинної системи тварин.

Рентген діагностика органів грудної клітки дослідної групи тварин свідчить проте, що серцевий силует не збільшений, серцева тінь звичайної конфігурації, а також легені без патологічних змін. Це підтверджується за позитивний вплив фітодобавок на серцево-судинну систему і в цілому на організм тварин.

УДК 619:616.98:636.2.1

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЛІКУВАЛЬНО-ПРОФІЛАКТИЧНИХ ЗАХОДІВ ЗА ПАСТЕРЕЛЬОЗУ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ

Н.В. АЛЕКСЄЄВА, кандидат ветеринарних наук, доцент

В. ДАНИЛЕНКО, студент-магістрант

Дніпровський державний аграрно-економічний університет, Україна

Анотація. Визначено ефективність лікувально-профілактичних засобів за пастерельозу великої рогатої худоби. Відмічено, що застосування вакцини

Біо Бос Респі 4 забезпечило отримання найбільшого економічного ефекту, що на кожну вкладену гривню витрат дозволило отримати 18,65 грн. прибутку.

Ключові слова: *епізоотичний стан, Pasteurella multocida, терапевтична ефективність, специфічна профілактика.*

Пастерельози тварин являються проблемою світового масштабу, яка обумовлена широким розповсюдженням збудника інфекції та значними економічними збитками, які завдає це захворювання галузі тваринництва [1, 3]. Незважаючи на певні досягнення у вивченні захворювання, залишається багато невирішених проблем щодо економічно виваженої діагностики, а лікувально-профілактичних заходів [2].

Дослідження було проведено в умовах агрофірми «Червоний забійник» Криворізького району Дніпропетровської області, лабораторії кафедри епізоотології та інфекційних хвороб тварин ДДАЕУ. Епізоотичний стан дослідного господарства визначали шляхом аналізу даних журналів реєстрації хворих тварин за 2016-2018 роки. Для визначення ефективності лікування тварин, хворих на пастерельоз було сформовано дві дослідні групи, які формували по мірі надходження на лікування (по 7 голів), в кожну добирали телят 2-3 місячного віку. Показники клінічного стану телят дослідних груп, порівнювали з аналогічними показниками клінічно здорових.

При лікуванні тварин 1 дослідної групи віддали перевагу антибактеріальному препарату Кобактан (групи цефалоспоринів IV покоління) та Флоцин-300 (групи хлорамфеніколу). Для відновлення дренажної функції бронхів застосовували бронхорозширюючі засоби (еуфілін – комбінований препарат, що містив теофілін і етилендіамін); в якості протизапального засобу застосовували антигістамінні препарати (димедрол) та глюкокортикостероїди (преднізолон); призначали стимулятори імуногенезу (фоспреніл).

При вивченні епізоотичного стану АФ «Червоний забійник» встановлено, що господарство благополучно щодо особливо небезпечних (карантинних) інфекційних хвороб тварин. У загальному нозологічному профілі інфекційних хвороб, респіраторна патологія становить - 32,7 %, патологія шлунково-кишкового тракту – 29,4 %, що призводить до загибелі і вимушеного забою – 14,7 % поголів'я великої рогатої худоби. Провідне значення серед інфекційних хвороб займають бактеріози, діагноз на вірусні інфекції в жодному випадку не було підтверджено, що на наш погляд пов'язано з ефективністю протиепізоотичних заходів.

За звітні роки пастерельоз у переважній кількості реєструвався у 2-4 місячного молодняку великої рогатої худоби. Найбільше значення показника захворюваності на пастерельоз встановлено у лютому-квітні місяці та вересні-

листопаді, що закономірно проявляється упродовж трьох дослідних років. Клінічно захворювання проявлялось підвищення температури тіла на 1,8 °С (4,6 %), частоти пульсу на 22,7 уд./хв. (20,7 %) та частоти дихання 6,8 дих. рух. (37,6 %). Крім прискореного серцебиття, посилення обох тонів серця, утрудненого дихання у хворих тварин встановлено пригнічення, відмову від корму, посилену потребу у воді (спрагу). Також у хворих тварин відмічали слизові і навіть слизово-гнійні виділення з носа, болючий кашель, синюшність (ціаноз) слизових оболонок, кон'юнктивіт. Як правило хворі на пастерельоз телята гинули на 3-8 добу з ознаками асфіксії.

При аналізі результатів гематологічного дослідження крові встановлено зниження лімфоцитів та еозинофілів на фоні нейтрофілії із зрушенням ядра вліво, що свідчило про зниження імунного опору організму.

Перед загибеллю симптоми прогресували, спостерігали прогресуюче погіршення загального стану, задуху, тварини дихали з відкритим ротом, видимі слизові оболонки набували ціанотичного відтінку, витікання ексудату з носових ходів, тихий, вологий, болючий кашель.

Виділені з внутрішніх органів загиблих тварин штами *Pasteurella multocida* проявили 100 % чутливість до енрофлоксацину, ципрофлоксацину (група фторхінолонів), цефтріаксону (група цефалоспоринів), хлорамфеніколу та амікацину (група аміноглікозидів III покоління).

Хворих тварин утримували в окремому світлому приміщенні з вентиляцією, покращували умови годівлі (забезпечували теплим питтям і якісними, легкозасвоюваними кормами, збагаченими вітамінами) та лікували. За хворими вели цілодобове спостереження з фіксацією змін у загальному стані.

Для визначення ефективної схеми лікування, було сформовано 2 дослідні групи - у кожній по 5 телят 2-3 місячного віку. Критеріями одужання вважали нормалізацію температури, частоти пульсу, дихальних рухів, поліпшення загального стану тварини, зникнення клінічних ознак захворювання.

Терапевтична ефективність лікування телят хворих на пастерельоз за першою схемою (1 дослідна група) становила 100 %, загибелі хворих тварин не спостерігали, а при застосуванні другої схеми (2 дослідна група) 93,3 %, одна тварина загинула. Вартість лікування телят 1 дослідної групи була меншою і становила 597,67 грн. (із розрахунку на 1 голову масою 50 кг), а другої дослідної на 14,32 грн. дорожче, що склало 611,99 грн. (із розрахунку на 1 голову масою 50 кг).

Для захисту сприйнятливою до пастерельозу поголів'я та зменшення заподіяваних хворобою збитків у АФ «Червоний забійник» починаючи з 2018 року вирішили застосовувати засоби специфічної профілактики. В якості засобу специфічної профілактики пастерельозу великої рогатої худоби, була

використана інактивована вакцини Бовіс Вак-3 Past (Ветеринарні біотехнології, Україна) та Біо Бос Респі 4 (Bioveta, Чеська Республіка). Збереженість поголів'я була більшою на 2 % серед тварин вакцинованих вакциною Біо Бос Респі 4 та склала 86 %, хоча за вартістю вона виявилась дорожчою на 36,2 %.

При порівняльному аналізі економічної ефективності лікувально-профілактичних заходів за пастерельозу телят в умовах АФ «Червоний забійник», найвищий економічний ефект на гривну витрат отримано від профілактичного щеплення – 18,65 грн, а при лікуванні телят хворих на пастерельоз за запропонованою нами схемою економічний ефект склав – 3,72 грн.

Інфекційні захворювання бактеріальної етіології, а саме пастерельоз, займають провідне значення у нозологічному профілі інфекційних хвороб великої рогатої худоби АФ «Червоний забійник». Стовідсоткову терапевтичну ефективність отримано при лікуванні телят хворих на пастерельоз із застосуванням у загальній схемі антибактеріального засобу групи цефалоспоринів IV покоління – Кобактану. Проведені розрахунки ефективності лікувально-профілактичних заходів за пастерельозу великої рогатої худоби в умовах АФ «Червоний забійник» свідчать про їх ефективність, хоча найбільший економічний ефект отримано від застосування вакцини Біо Бос Респі 4, що дозволило підвищити збереженість поголів'я.

Бібліографія

1. Заболотня В.П. Вірулентність та сероваріантна приналежність епізоотичних ізолятів *R. multocida*, виділених від телят // Вісник Білоцерковського ДАУ. Вип. 9. - 1999. – С. 61-66.

2. Левківський Д.М. Аналіз лікувально-профілактичних заходів щодо інфекційних хвороб телят ТОВ СГП імені Воловікова Гощанського району Рівненської області / Д.М. Левківський, Н.Д. Левківська, Б.В. Гутий, М.І. Леньо // Науковий вісник ЛНУВМБ імені С.З. Гжицького, т. 20 (83). – 2018. - С. 93-96.

3. Мазур Т.В. Епізоотична ситуація з пастерельозу в Україні / Т.В. Мазур, Н.Г. Сорокіна // Ветеринарна медицина, № 97. - 2013.- С. 196-198.